

**ΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ ΩΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΣ ΤΟΥ
ΔΙΩΚΟΜΕΝΟΥ ΥΠΟ ΤΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΘΡΑΚΗ (1912-1913)**

Η ενσωμάτωση της μεγαλομάρτυρος και πολυπαθούς Δυτικής Θράκης στο εθνικό γεωγραφικό σώμα της Ελλάδος υπήρξε άνευ υπερβολής μέγιστο «θαύμα» και κατόρθωμα του ευφυούς, διορατικού και οξυδερκούς κυβερνητικού εκπροσώπου της Ελλάδος στην υπό Δι-ασυμμαχική Διοίκηση (1919-1920) τελούσα Δυτική Θράκη, Χαρισίου Βαμβακά, ο οποίος για την επίτευξη του αξιοθαύμαστου αυτού «εθνικού άθλου» επέτυχε πρωτίστως να κερδίσει την εμπιστοσύνη και την έντιμη συνεργασία των Μουσουλμάνων, οι οποίοι είχαν υποστεί τα πάνδεινα από την θηριώδη εθνικιστική κατοχική συμπεριφορά των Βουλγάρων κατά την διάρκεια των ετών 1913-1919.

Η περί της ενσωματώσεως της Δυτικής Θράκης στην εθνική γεωγραφική επικράτεια της Ελλάδος ιστορική ιχνηλασία επιβάλλει την αντικειμενική ιστορική αναγωγή σε όσα μαρτύρια και πάθη υπέστησαν οι Μουσουλμάνοι από την θηριώδη και απάνθρωπη συμπεριφορά και κατοχική συστηματική εξοντωτική τακτική των Βουλγάρων σε τέτοιο βαθμό, ώστε οι ίδιοι οι Μουσουλμάνοι να επιποθούν την λύτρωσή τους με την έλευση του ελευθερωτού Ελληνικού Στρατού και την μελλοντική ειρηνική και ασφαλή επιβίωσή τους μέσω της οριστικής ενσωματώσεως της Δυτικής Θράκης στην κρατική γεωγραφική οντότητα της Ελλάδος.

Οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης εγεύθησαν το πικρό ποτήριο της εθνικιστικής βουλγαρικής μανίας κατά την διάρκεια των δύο Βαλκανικών πολέμων (1912-1913), οπότε και οι τότε ψευδεπίγραφοι «σύμμαχοι» της Ελλάδος, οι πάντοτε υποφθαλμιούντες τα εδάφη της Δυτικής Θράκης Βούλγαροι, από τον Νοέμβριο του 1912 έως τον Ιούλιο του 1913, επέ-τησαν τον «κατακτητικό πόδα» τους ερχόμενοι ουχί ως ελευθερωτές αλλά ως θηριώδεις δυνάστες των Χριστιανών και Μουσουλμάνων κατοίκων της πολυμαρτυρικής Θράκης. Γράφει δε χαρακτηριστικά ο αοίδιμος Κομοτηναίος και πολύς Πανεπιστημιακός Διδάσκαλος Στίλ-πων Κυριακίδης: *«πρώτοι, οι οποίοι υπέστησαν την εφαρμογήν των ριζικών βουλγαρικών με-θόδων και την έκρηξιν των κτηνωδών ενστίκτων του Βουλγάρου νικητού, υπήρξαν οι Τούρκοι. Είναι ανεκδιήγηται αι καταστροφαι, αι λεηλασίαι, αι σφαγαί, αι ατιμώσεις. Τα τεμένη διηρπά-γησαν και μετεβλήθησαν εις εκκλησίας ή καφωδεία, οι Τούρκοι βιαίως εβαπτίζοντο, καθ' εκά-στην νέοι αραμπάδες ανεχώρουν διά την Βουλγαρίαν κατάφορτοι εξ επίπλων διαφόρων, λαφυ-ραγωγηθέντων εκ των οικιών των πλουσιωτέρων Τούρκων, τας οποίας απεγύμνωσαν τελείως. Οι σποραδικοί φόνοι δεν έλειπον καθ' εκάστην, αλλά και αθρόαι σφαγαί πολλάχου ενηργήθη-σαν...»*.

Είναι γεγονός μεμαρτυρημένο και αδύνατον να αμφισβητηθεί ότι τόσο οι Πατριαρχικοί Μητροπολίτες της Δυτικής Θράκης όσο και ο φιλεύσπλαχνος και φιλάνθρωπος απλός χρι-στιανικός ελληνικός πληθυσμός συμπαραστάθησαν «όση αυτοίς δύναμις» στους δεινώς πά-σχοντες Μουσουλμάνους. Συγκεκριμένα ο Μητροπολίτης Αίνου Ιωακείμ (1907-1922), ο οποίος διατραγωδώντας σε επιστολή του προς το Οικουμενικό Πατριαρχείο τα όσα υπέστη-σαν όχι μόνον οι Χριστιανοί Έλληνες αλλά και οι Μουσουλμάνοι από τους Βουλγάρους κα-τακτητές, γράφει μεταξύ άλλων και τα εξής: *«Αι φρικαλεότητες των πρώτων και αι άγριαι σκηναί, όσαι εξετυλίχθησαν εις βάρος των Μουσουλμάνων, υπερβαίνουσι πάσαν ανθρωπίνην*

περιγραφήν. Κομιτατζήδες υπό την οδηγίαν του τακτικού στρατού και αξιωματικών αυτού εισβαλόντες εις Δεδέαγατς, αφού δι' όλης της νυκτός ενέσπειραν τον θάνατον μεταξύ των Μουσουλμανικών οικογενειών, κατέκαυσαν τας Μουσουλμανικάς οικίας και τεμένη και διήρπασαν αυτά. Επί οκτώ ημέρας σκηναί αφαντάστου φρίκης εξετυλίχθησαν προ των ομμάτων μας. Εν μέση οδώ ελογχίσθησαν Μουσουλμάνοι και άγριαι απειλαί εξεφέροντο κατά παντός Έλληνος, όστις δεν θα παρέδιδε τους υπό την προστασίαν του καταφυγόντας. Επί οκτώ ημέρας πλέον των 400 πτωμάτων ευρίσκοντο εγκατεσπαρμένα εις τας οδούς της πόλεως, ουδενός τολμώντος να επιληφθή της ταφής των ή της περισυλλογής αυτών.

Εν συνδυασμώ προς τας αγριότητας ταύτας ενηργήθη παρά των αθλίων τούτων γενική ατίμωσις των μουσουλμανίδων πάσης ηλικίας. Οφείλω εν τούτοις να εξάρω εις το σημείον τούτο την διαγωγήν ολοκλήρου της Ελληνικής κοινότητος, ήτοι μετά της υπ' εμέ Μητροπόλεως επέδειξαν άπαξ έτι τα μεγάλα και ευγενή αισθήματα της Ελληνικής φυλής προς τας ούτω σκληρώς δοκιμασθείσας μουσουλμανικάς οικογενείας. Τόσον η υπ' εμέ Μητρόπολις, όσον και όλαί αι ελληνικάί οικογένειαι έσπευσαν να προστατεύσωσιν εις τας οικείας των και να περισώσωσι μουσουλμανικάς οικογενείας. Ο περίβολος της Ιεράς Μητροπόλεως συγκέντρωσε 3564 Μουσουλμάνους και Μουσουλμανίδας της πόλεως και των περιχώρων, ους έσωσα εκ της σφαγής και της ατιμώσεως δι' υπερανθρώπων προσπαθειών και με κίνδυνον αυτής της ζωής μου περιφρουρήσας και περιθάλψας αυτούς επί δέκα ημέρας εν τω ως άνω περιβόλω και τη Ιερά Μητροπόλει, ως οι ίδιοι Μουσουλμάνοι ομολογούσιν».

Το ίδιο σκηνικό των δεινών κακοποιήσεων, απανθρώπων ξυλοδαρμών, παντός είδους ατιμώσεων και βιασμών καθώς και των εν ψυχρώ δολοφονιών επανελαμβάνετο καθ' ημέραν στο Δεδέαγατς. Είναι δε μεμαρτυρημένο το γεγονός ότι στο Δεδέαγατς κατά τον Ιούλιο του 1913 ο ιερέυς της Μητροπόλεως Παπασταύρος έσωσε τριάντα μουσουλμανίδες νεανίδες από βεβαίας ατιμώσεως. Σφαγές και πυρπολήσεις οικιών και καταστημάτων συντελέστηκαν και στις Φέρες όπου κατεσφάγη υπό των Βουλγάρων και ο οθωμανός Δήμαρχος Χαμίτ – Χότζας. Στη Μάκρη κατεσφάγησαν οι προύχοντες Μουσουλμάνοι μεταξύ των οποίων ο Ριφάτ Μπέης και ο Ιμπραήμ Εφέντης μαζί με τους τρεις αδελφούς τους ενώ την θυγατέρα του αφού την εβάπτισαν βιαίως, προσέφεραν αυτήν ως λάφυρο στον ληστή της περιφέρειας Τσακμακάν.

Στον κατά το έτος 1914 εκδοθέντα τόμο, υπό τον τίτλο: «Αι Βουλγαρικάί Ωμότητες εν τη Ανατολική Μακεδονία και Θράκη 1912-1913», καταγράφεται ότι και στην Ξάνθη οι Μουσουλμάνοι υπέμεναν τα φρικώδη και πάνδεινα υπό των Βουλγάρων ανομήματα και ανοσιουργήματα. Αναφέρεται δε χαρακτηριστικά ότι: «εφαρμόζοντες οι Βούλγαροι και εν τη περιφέρεια της Ξάνθης την πολιτικήν της βιαίας βουλγαροποιήσεως, προέβησαν βία και αθρόως εις το βάπτισμα χιλιάδων οθωμανών χωρικών. Πλείστοι αυτών, όπως αποφύγωσι την βουλγαροποίησιν, κατέφυγον κατ' επανάληψιν εις τον Έλληνα Μητροπολίτην Ξάνθης κ. Άνθιμον, ζητούντες παρ' αυτού το υπό των Βουλγάρων επιβαλλόμενον αυτοίς βάπτισμα. Αλλ' ο Μητροπολίτης εμπεποτισμένος εις της Ορθοδόξου Χριστιανικής Εκκλησίας τα δόγματα, τα σεβόμενα απαρεικλίτως την ελευθερίαν της συνειδήσεως, εδήλου εκάστοτε εις τους Μουσουλμάνους χωρικούς, ότι κατά τους εκκλησιαστικούς κανόνας, ορθόδοξον βάπτισμα υπό τοιαύτας ψυχολογικάς συνθήκας είνε απολύτως αδύνατον.

Πλήττοντες δ' οι Βούλγαροι καιριώτερον τα θρησκευτικά συναισθήματα του μουσουλμανικού πληθυσμού, κατέσχον το κεντρικόν εν Ξάνθη τέμενος, μετατρέψαντες αυτό εις ναόν των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου. Το τέμενος τούτο, άμα τη κατοχή της πόλεως υπό του ελληνι-

κού στρατού, απέδωκεν ο Έλλην φρούραρχος, υποπλοίαρχος κ. Λούντρας, εις τους Μουσουλμάνους, διερμηνεύοντας την ευγνωμοσύνην των διά θερμοτάτου τηλεγραφήματος προς την Α.Μ. τον Βασιλέα των Ελλήνων Κωνσταντίνον».

Ο Κομοτηναίος Στίλπων Κυριακίδης επικαλούμενος την ζώσα μαρτυρία των κατ' εκείνη την φρικτή κατοχική περίοδο εκ Κομοτηνής προσφύγων αναφέρεται διεξοδικώς στα όσα απάνθρωπα και φρικώδη υπέστησαν οι Μουσουλμάνοι της τότε Γκιουμουλτζίνης (Κομοτηνής) και των χωρίων της περιφέρειάς αυτής υπό των Βουλγάρων. Γράφει δε κατά το τέλος της βουλγαρικής κατοχής εν έτει 1919 μεταξύ άλλων: «... Διαρπαγαί, ατιμώσεις, φόνοι. Εις 365 υπελόγιζον οι Τούρκοι τους υπό των Κομιτατζήδων κρεουργηθέντας Τούρκους. Μετά τινος ημέρας, αφ' ου διωρίσθησαν και τακτικά διοικητικά αρχαί (διοικητής έγινε κάποιος Σισμάνωφ, βουλευτής εν Σόφια), ήρχισεν αμέσως η συστηματική καταγραφή των πλουσίων Τούρκων. Οι καταγραφόμενοι συνελαμβάνοντο και ωδηγούντο εις τας φυλακάς. Την νύκτα εξήγοντο εκείθεν με την πρόφασιν ότι θα αποσταλώσιν εις Χάσκοβο, αλλά μόλις εξήρχοντο της πόλεως τους ωδήγουν εις μίαν ρεματιάν, το Καβακλί – Ντερέ, και εκεί τους εφόνεον διά λογισμών. Δεν έλειπον δε και αι φρικώδεις ακρωτηριάσεις. Τον Σαντίκη, γνωστόν κυβερνητικόν υπάλληλον, του έκοψαν τα γεννητικά μόρια και τα έβαλαν εις το στόμα του. Αι νυκτεριναί εκδρομαί εις τας Τουρκικάς συνοικίας ήσαν τακτικά, εισήρχοντο εις τας οικίας, συνελάμβανον τους άνδρας, τους έδεναν και ενώπιον αυτών ησέλγουν επί των συζύγων και των θυγατέρων των...

Από 13, 14 ετών και επάνω δεν έμεινε γυναίκα απείραχτη... Και αυτήν δε την πείναν του πληθυσμού εξεμεταλεύθησαν οι σάτυροι διά τους ασελγείς σκοπούς των. Επειδή μετά τας βουλγαρικάς διαρπαγάς ο τουρκικός πληθυσμός επείνα, υπεσχέθησαν διανομήν τροφίμων, αλλ' επί τω όρω να τα παραλαμβάνουν αι γυναίκες, εκ των οποίων αι ωραιότεραι υφίσταντο όλην την κτηνώδη ορμήν των διανομέων... Τα τζαμιά όλα ή τα κατέστρεψαν ή τα μετέβαλον εις εκκλησίας, όχι μόνον το Εσκι – Τζαμί, το οποίον ήτο άλλοτε Βυζαντινή Εκκλησία, αλλά και το Γενί – Τζαμί, το οποίον τελευταίως είχαν κτίσει οι Τούρκοι.

Εις τα χωρία εγύριζαν έφιπποι οι περίφημοι Κομιτατζήδες ο Ντογραματζίεφ και ο Τάνε Νικόλοφ μετά των συμμοριών των. Εμάζευαν τους προκρίτους εις τα τζαμιά και τους εξεβίαζαν διά χρήματα. Με την πρόφασιν ότι υπάρχουν κεκρυμμένα όπλα εις τας οικίας εισήρχοντο και επετίθεντο κατά των γυναικών, έκαμνον δήθεν σωματικάς ερεύνας επ' αυτών και αφήρουν τα φλωρία, τα οποία έφερον περί τον λαιμόν ως κόσμημα, διήρπαζον δε όλην την οικίαν και ιδιαιτέρως τα ζώα. Οι δαρμοί ως μέσον εκβιαστικόν ήσαν συνηθέστατοι, εγίνοντο δε μετά τόσης αγριότητος, ώστε τους περιετύλισσον εις δέρματα προς θεραπείαν, πολλοί δε και απέθνησκον...».

Αναφερόμενος δε ειδικότερα ο Στίλπων Κυριακίδης στην βιαία και εξευτελιστική διαδικασία της ακουσίας βαπτίσεως των Μουσουλμάνων υπό των Βουλγάρων γράφει τα εξής: «Εις τους Κομιτατζήδες τούτους είχε ανατεθή και ο εκχριστιανισμός και εκβουλγαρισμός επομένως των Πομάκων της Ροδόπης και κοντά εις αυτούς και όλων σχεδόν των τουρκικών χωρίων. Ιδού πως εγίνετο το πρωτότυπον βάπτισμα υπό των πρωτοτύπων τούτων ιεραποστόλων. Τα χωρία περιεκυκλούντο υπό ενόπλων Κομιτατζήδων, οι κάτοικοι συνήγοντο βιαίως εις τα τζαμιά και εκεί τους εβάπτιζον αθρούς, εφοδιάζοντες αυτούς, μόλις εξήρχοντο της παραδόξου κολυμβήθρας, με μικρόν τεμάχιον χάρτου, επί του οποίου ήτο γεγραμμένον το νέον χριστιανικόν όνομα του βαπτισθέντος. Εγίνετο δε η βάπτισις κατά εντελώς πρωτότυπον τρόπον. Αλλαχού ετοποθέτουν δύο λέβητας, εκ των οποίων ο μεν περιείχε ψυχρόν, ο δε ζέον ύδωρ. Ετίθε-

το δε τότε εις τους χωρικούς το δίλημμα να εκλέξουν, εάν ήθελον να βαπτισθούν, θα εισήρχοντο εις το ψυχρόν ύδωρ, εάν όχι, έπρεπε να πηδήσουν εντός του βράζοντος. Αλλαχού η μέθοδος είχε απλοποιηθή. Ο ιερεύς βαπτίζων σάρωθρον εις το ύδωρ ερράντιζε τους Τούρκους αθρόους, όπου ήσαν συνηγμένοι, και τους μετέβαλεν εις Χριστιανούς... επεβάλλετο δε η αυστηροτάτη ποινή των εικοσιπέντε ραβδισμών εις πάντα, όστις θα απεκάλει τους πρωτοτύπους τούτους Χριστιανούς διά του παλαιού μωαμεθανικού ονόματος, ως επίσης και εις τον καλούμενον...».

Στον τόμο, υπό τον τίτλο: «*Βουλγαρικά Ωμότητες*», καταγράφεται επίσης ότι: «*εις τα μουσουλμανικά χωρία της περιφέρειας Γκιουμουλτζίνας προέβησαν οι Βούλγαροι βία εις αθρόας βαπτίσεις Μωαμεθανών ους ραντίζοντες δι' ύδατος εξηνάγκαζον κατόπιν να φάγωσι τεμάχια χοιρίου κρέατος ως σημείον, ότι απετάξαντο τη μουσουλμανική θρησκεία, ήτις απαγορεύει εις τους πιστούς της να τρώγωσι χοίριον κρέας. Κατέσχον και εν Γκιουμουλτζίνη τα οθωμανικά τεμένη, ων το μεν μετέτρεψαν κατά την συνήθειάν των, εις ναόν των αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου, το δ' έτερον κατέστησαν αποθήκην παστών κρεάτων φρικωδώς οζόντων».*

Όλα τα παραπάνω φρικτά μαρτύρια και πάθη, τα οποία υπέμειναν οι Μουσουλμάνοι υπό των Βουλγάρων κατακτητών, εχαράχθησαν ανεξίτηλα στη μνήμη, στο σώμα και στην ψυχή τους. Όταν λοιπόν οι Βούλγαροι κατά την υποχώρησή τους, τον Ιούλιο του 1913, επεζήτησαν να οπλίσουν τους Μουσουλμάνους για να εξεγερθούν εναντίον των Ελλήνων των οποίων ο τακτικός στρατός προήλαυνε ως ελευθερωτής της Θράκης από τους βουλγαρικούς κατακτητικούς και τυραννικούς όνυχες, εκείνοι αρνήθηκαν να συμπράξουν με τους Βουλγάρους.

Όταν μάλιστα ο Ελληνικός Στρατός, κατά την 14^η Ιουλίου 1913, εισήλθε στην τότε Γκιουμουλτζίνα ως ελευθερωτής της Θράκης, οι Μουσουλμάνοι εχάρησαν χαρά μεγάλη, επειδή κατά τα γραφόμενα του Στίλπωνος Κυριακίδη: «... επροστάτευσεν αυτούς και απέδωκεν εις αυτούς τα τεμένη των, εντεύθεν αι ευχαί των Χοτζάδων της Γκιουμουλτζίνας και τα ευχαρηστήρια τηλεγραφήματα προς τον τότε Βασιλέα...».

Δύο γεγονότα εκείνων των ημερών αποδεικνύουν περιτράνω τα φιλελληνικά αισθήματα των Μουσουλμάνων και της θρησκευτικής ηγεσίας τους. Αρχικώς, κατά την 18^η Ιουλίου του 1913, ο Μουφτής Γκιουμουλτζίνης Μεχμέτ Αρίφ ανέπεμψε ευχαριστήρια ευχή προς τον Θεό, στην οποία μεταξύ άλλων ανέφερε τα κάτωθι δηλωτικά της υπέρ της Ελλάδος και του Βασιλέως των Ελλήνων Κωνσταντίνου αισθήματα απάσης της Μουσουλμανικής κοινότητας: «... Φύλαττε, Κύριε, εν πλήρει ασφαλεία και ευημερία επί του Βασιλικού αυτού θρόνου επί μήκιστον τον γαληνότατον Βασιλέα και αυθέντην ημών Κωνσταντίνον. (Αμήν). Και διατήρησον, Κύριε, πιστούς και υποτελείς εις τας δικαίας αυτού βουλάς, άνευ διακρίσεως φυλής και θρησκεύματος πάντας τους υπό το βασιλικόν αυτού σκήπτρον λαούς. (Αμήν). Και διατήρησον, Κύριε, πιστούς προς την Αυτού Μεγαλειότητα πάντας τους αρχηγούς και αξιωματικούς και στρατιώτας και πολιτικούς και θρησκευτικούς λειτουργούς, μη απομακρύνων αυτούς από της δικαιοσύνης. Γένοιτο, Κύριε του ελέους και Θεέ του παντός. (Αμήν)».

Στις 19 Ιουλίου 1913 ο Μουφτής Γκιουμουλτζίνης Μεχμέτ Αρίφ απέστειλε επίσης συγχαρητήριο και ευχαριστήριο τηλεγράφημα προς τον Βασιλέα των Ελλήνων Κωνσταντίνο εκφράζοντας την βαθεία ευγνωμοσύνη και αμετάθετη αφοσίωση και πίστη του Μουσουλμανικού λαού, ο οποίος στο πρόσωπο του Έλληνοσ Ανακτος έβλεπε τον σωτήρα και απελευθερωτή του από τις θηριωδίες των Βουλγάρων κατακτητών αναφέροντας τα εξής: «*Προς σε, Μεγαλειότατε, τον φιλοδίκαιον και κραταιόν Βασιλέα και προς τον ένδοξον στρατόν σου, όστις*

τη θεία αρωγή και συναντιλήψει εφώτισε την πολυπαθή χώραν μας με το φως της πατρικής προστασίας και δικαιοσύνης, αφού πρώτον εκαθάρισε τον ορίζοντα της ωραιάς μας πατρίδος από της ερεβώδους ομίχλης, ήτις επεκάθετο επ' αυτής, απομακρύνας εκ των χωρών τούτων την βουλγαρικήν κατάκτησιν και την επί οκτώ μήνας διαρκέσασαν τυραννίαν και απανθρωπίαν αυτής, υποβάλλομεν μετά πολλής ευλαβείας τον άπειρον σεβασμόν μας.

Προσέτι δ' εν πλήρει ειλικρινεία και από καρδίας εκφράζομεν προς την Υμετέραν Μεγαλειότητα την βαθείαν ημών ευγνωμοσύνην διά τας επιδαψιλευθείσας εις ημάς βασιλικάς χάριτας και υψηλάς ευεργεσίας, τας εις την ιστορίαν των Μουσουλμάνων χρυσοίς γράμμασιν αναγραφησομένας. Ταύτας αποτελούσιν η προς ημάς απόδοσις των ιερών τεμένων, σχολείων και βακουφίων, άτινα είχεν αρπάσει η τυραννική βουλγαρική κυβέρνησις, η ελευθέρα εξάσκησις της μουσουλμανικής των θρησκείας παρά χιλιάδων Μουσουλμάνων, οίτινες υπό της βουλγαρικής τυραννίας εθεωρούντο ως εξαρχικοί Βούλγαροι, και η παγίωσις διοικήσεως εγγνωμένης εις πάντας άνευ διακρίσεως φυλής και θρησκειύματος αληθή ελευθερίαν. Λογίζόμεθα ευτυχείς, επαναλαμβάνοντες την ευχήν υπέρ αδιαλείπτων επιτυχιών της Υμετέρας Μεγαλειότητος και υποβάλλοντες Αυτή τας ανωτέρω ευχαριστίας εκ μέρους όλων των Μουσουλμάνων Γκιουμουλτζίνης. Υποκείμεθα εις τας βασιλικάς διαταγάς Σας».

Η ελευθερία όμως της Δυτικής Θράκης δεν διήρκησε επί μακρόν, επειδή δυνάμει της Συνθήκης του Βουκουρεστίου (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1913) παρεχωρήθη στην Βουλγαρία. Όταν το τραγικό αυτό άγγελμα ηκούσθη, όπως ήταν αναμενόμενο, προκάλεσε τον απόλυτο τρόμο και πανικό τόσο στους Χριστιανούς όσο και στους Μουσουλμάνους της Θράκης. Τότε ευρισκόμενοι ενώπιον του κοινού ολέθρου συνεργάσθησαν ο εξ ονόματος της Ελληνικής κοινότητος Γκιουμουλτζίνης Πρωθιερέύς Παπακυπριανός με τον εξ ονόματος της Μουσουλμανικής κοινότητος Μουφτή Μεχμέτ Αρίφ, οι οποίοι στις 7 Αυγούστου 1913 αντιδρώντες στην απόφαση της παραχωρήσεως της Δυτικής Θράκης στην Βουλγαρία απέστειλαν τηλεγράφημα προς τους Βασιλείς της Αγγλίας, Ιταλίας, Ρωσίας, Γερμανίας και Αυστρίας αναφέροντας τα εξής: «Εν ονόματι του πολιτισμού ποιούμεθα έκκλησιν εις τα φιλόανθρωπα αισθήματα υμών επικαλούμενοι την προστασίαν και την ευμένειαν της Υμετέρας Μεγαλειότητος και της Κυβερνήσεώς της υπέρ ημών.

Εκχώρησις της χώρας ημών τη βουλγαρική κυβερνήσει εβύθισεν ημάς εις βαθείαν θλίψιν και τελείαν απόγνωσιν. Ο Βουλγαρικός πληθυσμός της περιφερείας ημών, ελάχιστος ων, παρουσιάζει ασήμαντον μειοψηφίαν συγκριτικώς προς τα άλλα στοιχεία. Υπομιμνήσκομεν προσέτι τη Υμετέρα Μεγαλειότητι την τυραννίαν και τας παντοειδείς και αγρίας καταδιώξεις άνευ σεβασμού της ζωής, της θρησκείας, του εθνισμού, της οικογενειακής τιμής και της περιουσίας, εις ας ήτο εκτεθειμένος ο πληθυσμός ανεξαρτήτως θρησκειύματος και εθνικότητος κατά το εννεάμηνον διάστημα της απανθρώπου και αγρίας βουλγαρικής διοικήσεως εν τη χώρα ημών.

Αποκρούομεν πάση δυνάμει μετ' αγανακτήσεως την επάνοδον ενταύθα της βουλγαρικής εξουσίας παρακαλούντες την Υμετέραν Μεγαλειότητα και την Κυβέρνησιν Αυτής, όπως υπερασπισθώσι τα ανθρώπινα δίκαια.

Αδυνατούμεν να παραδεχθώμεν ότι η Ευρώπη του εικοστού αιώνος θυσιάζουσα εις πολιτικούς λόγους όλας τας αρχάς της ανθρωπότητος θα υποβάλη ημάς πάλιν υπό τον άγριον ζυγόν της Βουλγαρίας. Παρόμοια εγκατάλειψις θέλει υποβάλει ημάς εις την σκληράν και θλιβεράν υποχρέωσιν να καταστρέψωμεν τας εστίας μας και να μεταναστεύσωμεν άνευ ελπίδος του να επανίδωμεν πλέον την γενέτειραν. Ελπίζομεν ότι η Υμετέρα Μεγαλειότης και η Κυβέρνησις Αυτής δεν θα ανεχθώσιν, ίνα η σύγχρονος ιστορία αναγράψη παρόμοιον γεγονός».

Ο όλεθρος της βουλγαρικής κατοχής επεβλήθη στην πολύπαθη Δυτική Θράκη και τους κατοίκους αυτής από τις Μεγάλες Δυνάμεις και διήρκεσε από το 1913 έως το 1919, οπότε αυτή ευρέθη υπό Διασυμμαχική Διοίκηση, η οποία στην πραγματικότητα ήταν Γαλλική κατοχή. Στην διάρκεια λοιπόν της Διασυμμαχικής Διοικήσεως ο κυβερνητικός εκπρόσωπος της Ελλάδος στη Θράκη, Χαρίσιος Βαμβακάς, αγωνίσθηκε παντί σθένει και πάση δυνάμει και τελικώς επέτυχε με έργα δικαιοσύνης και σεβασμού να κερδίσει την ειλικρινή εμπιστοσύνη και την έντιμη συνεργασία των Μουσουλμάνων για την οριστική αποτίναξη του βουλγαρικού ζυγού και την ενσωμάτωση της πολυμαρτυρικής Θράκης στην εθνική επικράτεια της Ελλάδος.